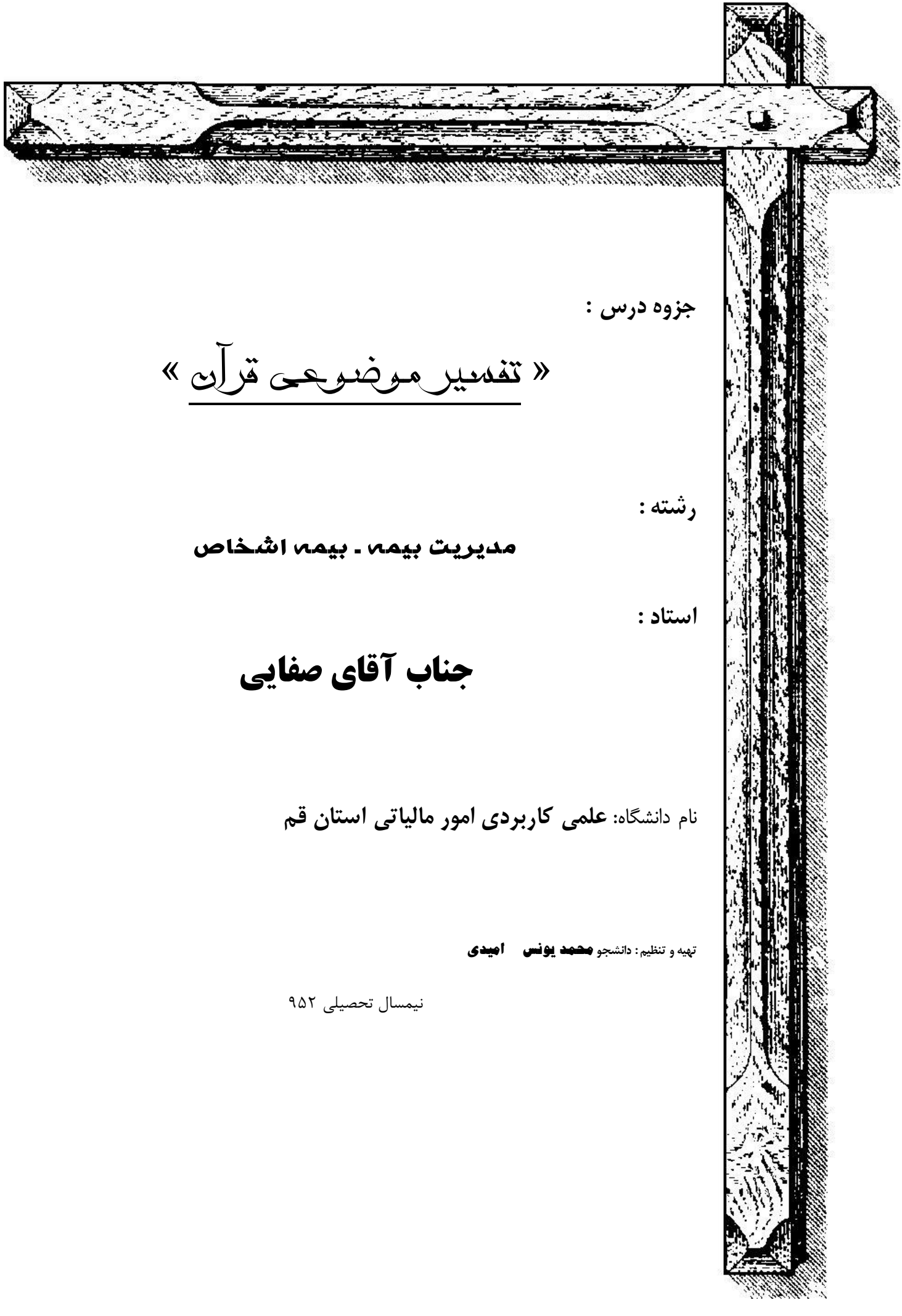

جزوه درس :

« تفهیر موضوعی قرآن »

رشته :

مدیریت بیمه - بیمه اشخاص

استاد :

جناب آقای صفایی

نام دانشگاه: علمی کاربردی امور مالیاتی استان قم

تهیه و تنظیم: دانشجو محمد یونس امیدی

نیمسال تحصیلی ۹۵۲

سؤالات کتاب :

- ۱- چهار مورد از آسیب‌های حکومت‌ها از نگاه قرآن را نام ببرید و یک مورد را توضیح دهید.
- ۲- سیاست مطلوب در نگاه امام علی(ع) را توضیح دهید.
- ۳- مفهوم جامعه دینی را شرح دهید.
- ۴- سخن شهید مطهری در رابطه با مفهوم حکومت در نهج البلاغه را بنویسید.
- ۵- چهار مورد از ویژگی‌های حاکمان جامعه دینی در نهج البلاغه را نام برده و یک مورد را شرح دهید.
- ۶- از آسیب‌های سیاسی که از ناحیه مردم، حکومت را تهدید می‌نماید، ۴ مورد را نام برده و یک مورد را شرح دهید.
- ۷- به استناد نهج البلاغه، آسیب‌هایی که از ترک امر به معروف و نهی از منکر جامعه اسلامی را تهدید می‌نماید، شرح دهید.
- ۸- چهار مورد از آسیب‌هایی که از ناحیه زمامداران، حکومت دینی را تهدید می‌نماید نام ببرید و یک مورد را شرح دهید.
- ۹- بر اساس نهج البلاغه چگونه وابستگی به دنیا و روحیه دنیازدگی و روحیه رفاه طلبی حاکمان که جامعه دینی را تهدید می‌نماید، شرح دهید.
- ۱۰- چهار مورد از آسیب‌هایی که از ناحیه دشمن خارجی، حکومت‌ها را تهدید می‌نماید به استناد نهج البلاغه را نام ببرید و یک مورد را شرح دهید.
- ۱۱- دو مورد از آسیب‌هایی که از ناحیه دشمن داخلی، حکومت‌ها را تهدید می‌نماید نام ببرید و یک مورد را شرح دهید.
- ۱۲- چهار مورد از راه‌های مقابله با آسیب‌های زمامداران را نام ببرید و یک مورد را شرح دهید.
- ۱۳- چهار مورد از راه‌های مقابله با آسیب‌های دشمن را نام ببرید.

سؤالات جزوه :

- ۱۴- یک مورد از آیات قرآن در شأن امام علی(ع) را بنویسید.
 - ۱۵- دو مورد از احادیث نبوی درباره امام علی(ع) را بنویسید.
 - ۱۶- چهار مورد از ویژگی‌های علی(ع) را از نگاه تاریخ بیان کنید.
 - ۱۷- بافت کلی نهج البلاغه را نام برده و یک مورد را شرح دهید.
 - ۱۸- رمز جاودانگی نهج البلاغه را بنویسید و یک مورد را شرح دهید.
 - ۱۹- علل گردآوری نهج البلاغه از نظر سید رضی را بنویسید.
 - ۲۰- چرا سید رضی نهج البلاغه را بدون ذکر سند تدوین نمود ؟
 - ۲۱- چهار مورد از ابزار تحقیق در نهج البلاغه را بنویسید.
 - ۲۲- پاسخ لازم در رابطه با شبهه زیر را ارائه دهید :
- « برخی از عبارت‌های نهج البلاغه که از آینده خبر می‌دهد، نشان از آن دارد که حضرت علی(ع) عالم به غیب بوده است، با اینکه علم به غیب، مخصوص خداوند و پیامبر(ص) است. »

جواب سوال درس : تفسیر موضوعی قرآن

دانشگاه علمی کاربردی امور مالیاتی قم
رشته مدیریت بیمه - بیمه اشخاص
دانشجو : محمد یونس امیدی

۱- چهار مورد از آسیب‌های حکومت‌ها از نگاه قرآن را نام ببرید و یک مورد را توضیح دهید.
۱- گناه و نافرمانی ۲- اختلاف طبقاتی و تبعیض ۳- نفاق و اختلاف

۴- ردائیل اخلاقی ← اگر بر جامعه‌ای بی بندوباری، فساد اخلاقی، هوس بازی‌ها و هوس پرستی مسلط شود و معیارهای اخلاقی و انسانی ریزد باز چنین جامعه‌ای محکوم به فنا است.
بعضی از آیات قرآن بیانگر آن است که غفلت و غرور و سقوط به زندگی حیوانی، از عوامل سقوط تمدن‌ها و هلاکت جوامع می‌باشد.
سوره غلبه ۳۴-۳۵ «حاکم مردم این شیخ به (سنای) فسق که می‌گزیند، عدلی از شما فرو خواهیم فرستاد و از آن (تخنه‌نویس) برای مردمی که می‌اندیشند، سانه‌ای روشن بمانی گذاشتیم.»

۲- سیاست مطلوب در نگاه امام علی (ع) را توضیح دهید.

مراد حضرت علی (ع) در تبیین اصول و احکام مطلوب سیاسی اسلام، پذیرش و تسلیم شدن به ضوابط و قواعد غالب در امر سیاست نیست، بلکه تلاش و مجاهدت برای استقرار وضع مطلوب در این عرصه است. (در نگاه علوی، سیاست و تلاش سیاسی برای کسب قدرت و حکومت کافی نیست، بلکه سیاست باید در خدمت اخلاق و رشد و تعالی فرد و جامعه مکرر گیرد.

۳- مفهوم جامعه دینی را شرح دهید.

جامعه در لغت به معنای گرد آوردن است. جامعه در اصطلاح به مجموعی از افراد انسانی که با نظامات و قوانین خاص به یکدیگر پیوند خورده و زندگی دسته جمعی دارند.

جامعه دینی به جامعه‌ای است که فرهنگ و روش رفتارها خود را بر اساس تعالیم و حیاتی نهاده است و بر این باور باشد که این دین است که می‌تواند سعادت و سعادت حیات را تضمین کند.

۴- تعهد مهوری در رابطه با مفهوم حکومت در تفکیک البلاغ چه می‌فرماید؟

در تفکیک البلاغ با آنکه این کتاب مقدس قبل از حوضری کتاب توحید و عرفانی است و در سراسر آن سخن خدا، از حقوق واقعی توره مردم و موقعیت شایسته آنها در برابر حکمران و انبیا معاق واقعی حکمران امانتداری و نگهبانی حقوق مردم است، غفلت شده بلکه به آن توجه شده است. در منطق این کتاب، این حکمران است که برای توره مردم است نه توره مردم برای حکمران.

۵- چهار مورد از ویژگی‌های حاکمان جامعه دینی در نهج البلاغه را نام برده و یک مورد را شرح دهید.

۱- امان و تقوا ۲- سادگی زینتی ۳- حمایت از ضعیفا و مظلومین

۴- صلاح جوئی - در حکومت حضرت، نه تنها هیچ زمینه‌ای برای خورجری و جنگ طلبی نیست بلکه همواره

قدم اول برای صلح و حل اختلاف از طریق بهواری از عقل و شرع توسط نظام اسلامی برانگیخته شده است و چنانچه دشمن از مواضع خصمانه خود دست برداشته، صلح می‌کنند. مگر آنکه به جنگ بگردند ولی پیام اسلام آغاز بر آن نبوده است.

اما علی (ع) - هرگز نپذیرد صلح از طرف دشمن مگر آن خنودی خدا در آن است در صلح نه آسایش از مظلومان و آرامش فکری تو و امنیت کشور در صلح تأمین می‌گردد.

۶- از آسیب‌های سیاسی از ناصیه مردم، حکومت را تهدید می‌کند، ۴ مورد نام برده و یکی را شرح دهید.

۱- نفوذ و اختلاف ۲- عدم پیروی از رهبری ۳- ترک جهاد و دفاع

۴- ترک امر به معروف و نهی از منکر

اما علی (ع) - «تمام کارهای نیل و جهاد در راه خدا، برای امر به معروف و نهی از منکر، چونان قطره‌ای بر

دریای موج و پیاورد است».

جامعه‌ای که در آن امر به معروف و نهی از منکر رواج نداشته باشد از رحمت خدا دور است. باز بررسی نوع و

دوری از رحمت خدا این است که با مصلحت‌اندیشی و انانیت فاسد بر امور مردم، امنیت و آسایش

جامعه از بین می‌رود. آسیب دیگر، فرصت داند مردم به ستمگران برای حکمرانی و فساد و فحشاء می‌باشد.

روش این است، هر جامعه‌ای که در آن بخشش از مردم به فساد و فحشاء و بخشش دینی به جای احساس مسئولیت اجتماعی

سکوت کند، سرانجام چنین جامعه‌ای جز سقوط و تباهی نخواهد بود و این سستی از ستم‌ها ای است.

۷- به استناد نهج البلاغه، آسیب‌هایی که از ترک امر به معروف و نهی از منکر جامعه اسلامی را تهدید می‌نماید، شرح دهید.

جواب در سؤال قبل.

۸- چهار مورد از آسیب‌هایی که از ناصیه زعامت را، حکومت دینی را تهدید می‌کند نام برده و یکی را شرح دهید.

۱- ضعف امان ۲- ظلم و بی عدالتی ۳- قانون گریزی

۴- روحیه دنیا زدگی و رفاه طلبی : اما علی (ع) - «ای دنیا به خدا بسوزد! اگر شخصی دینی بودی و

مال به حسن کنونی داشتی، حدود خدا را بر تو جاری می‌کردم، به جهت نیکوکاری به آن خال با آن زو هات قریب داری

و ملت‌هایی که آن خال به هلاکت افکندی. اما هیهات! کسی که در نظرگاه تو قدم ندارد سقوط کرد...»

رفاه زدی در روایای مختلفی ظهور می‌کند، مانند خرید خانه‌ها گدا می‌دارد و دارن مهمانهای آبخانی و... که هوکلام

با پارسایی که زعامت را باید داشت باید منافات دارد و چنین مردم از کار نیکان حکومت اللومی نرسند.

۹- براساس پنج البلاغ، رهنمای دینا زاری و رفاه طلبی حالمان را جامع دینی و الهی می کند شرح دهید.
 جواب در سؤال قبل.

۱۰- چهار مورد از آسیب های که از ناصیه دشمن خارجی، حکومت های الهی می نماید را نام ببره و یکی را شرح دهید.
 ۱- تحاجم نظامی ۲- جذب روانی ۳- ایجاد نفوذ و اختلاف بین مردم ۴- القای تبیه

اما آعلی یس - « تبیه را برای این تبیه نامیدند به حق تباهت دارد. اما (دولتان خدا، نور هدایت کنند آنها را تباهت، یعنی ارت و راه های آنان می هدایت الی است اما دشمنان خدا، دعوت کنند آنان در تباهت، مگر ای ارت و راه های آنان کوری است ».

برای مردمی که به حقایق واقف نیستند، تبیه نیز ترس خوار است. دشمنان معموله باطل را در لباس حق به نظر مردم جلوه می دهند تا جایی که حتی بر ترسشان نیز مبتنی می گردد.

۱۱- دو مورد از آسیب های که از ناصیه دشمن داخلی، حکومت دینی می نماید را نام ببره و یکی را شرح دهید.
 ۱- همسویی با دشمن خارجی ۲- کمک به جذب روانی دشمن

قرآن به اهداف منافقان از راه اندازی چند روانی اشاره می کند که منافقان با این رفتار، جامعه را به دلهره و اضطراب می کشانند تا روحیه عمومی تضعیف و اعتماد عمومی نسبت به مسئولین نظام سیاسی حاکم سلب گردد. نمونه ای از اقدامات منافقین عبارتند از:

- بزرگ نمایی عدت پوشانی دشمن - نشر اخبار دروغ - شایعه سازی
 بعد از ضرب ب - « اگر منافقان و کسانی که در دلهاشان مرضی هست و شایعه افکنان در عدت (از کارها) باز نمانند، تو را سخت بر آنان مسلط می کنیم ».

۱۲- چهار مورد از راه های مقابله با آسیب های نامداران براساس پنج البلاغ را نام ببره و یکی را شرح دهید.
 ۱- خدامحوری ۲- عدالت محوری و ظلم ستیزی ۳- نظارت عمومی ۴- مسورت

مسورت یا دیران و نظار خواهی از آنان، یکی از عوامل فهم و جدایی در صمیم گیری است. حضرت، نظار خواهی از دیران را محکم ترین سببان و حامی دانسته و می فرماید: « و سببانی جو مسورت در سبب / حلد مسورت کردن آن حضرت با یاران خویش، موجب می شد که اندیشه و فکر در جامعه اسلامی رسد و صاحب نظران و اهل اندیشه، جایگاه واقعی خویش را بیابند ».

- ۱۳- چهار مورد از راههای مقابله با آسیب‌های دشمن را نام ببرید.
- ۱- ضعف نمودن دشمن
 - ۲- آمادگی و توانایی لازم در برابر دشمن
 - ۳- افسارگیری علیه دشمن
 - ۴- برخورد آگاهانه با دشمن

۱۴- یک مورد از آیات قرآن در شأن امام علی (ع) را بنویسید.

«و از میان مردم کسی است که جان خود را برای طلب خنودی خدای فروشد و خداوند به (این) بیضا بخوابد است»

هفتای که علی (ع) در سبب هجرت پیامبر (ص) بنویسد در «سر آن حضرت آفرید تا خطوها را به جان بخرد و وجود پیامبر (ص) محفوظ بماند، این آیه در شأن ایشان نازل شد.

- ۱۵- دو مورد از احادیث بنویس (در باره امام علی (ع) را بنویسید.
- ۱- نجات دستان علی (ع) از آتش :
 - رسول اکرم (ص) : « اگر همه مردم در دوستی و ولایت علی بن ابیطالب مجتمع می‌شدند، خداوند متعال هزار هجتم را نمی‌آفرید ».
 - ۲- دوستی علی (ع) و آنکه مؤمن در قیامت :
 - رسول اکرم (ص) : « هر کس نام علی بن ابیطالب را بخشد، در قیامت دوستی و ولایت علی بن ابیطالب است ».

- ۱۶- چهار مورد از ویژگی‌های علی (ع) را از نگاه تاریخ بنویسید.
- ۱- اولین ایمان آورنده به پیامبر (ص)
 - ۲- هر وفای از دانش فراوان
 - ۳- ترازوی عدالت
 - ۴- فحوان خطاب

۱۷- یافتن پنج بلاغت را نام برده و یک مورد را شرح دهید.

سید فاضل، پنج بلاغت را در سه بخش جداگانه تقسیم نموده است.

- ۱- خطبه‌ها : اولین و مهم‌ترین بخش پنج بلاغت را سخنرانی‌های مختلف امام علی (ع) تشکیل می‌دهد که آن حضرت در شرایط و احوال گوناگون آنها را ایراد کرده است، که اصطلاحاً به آنها خطبه گفته می‌شود. در پنج بلاغت ۲۴۱ خطبه برآمده که طولانی‌ترین آنها، خطبه ماصعه (۱۹۲) و کوتاه‌ترین آنها، خطبه ۵۹ می‌باشد.

- ۲- نامه‌ها
- ۳- نکات قصار، حکمت‌ها

۱۸- رمز جاودانی پنج البلاغ را بنویسید و یک مورد را شرح دهید.

۱- بگونه‌ای از برترین و زیباترین سبک ادبی

۲- طرح معارف الهی

۳- طرح تاریخ سیاسی، اجتماعی عصر امام علی (ع)

۴- تأثیر ندرت فوق العاده در بعد معنوی

۵- ارتباط با کانون جاودانی :

جاودانی، مطلق در نظام هستی از آن خدای بی‌همای است که امام علی (ع) درباره او فرمود: « او خدای است
 بی‌مانه، همانگونه که خود وصف کرده است: او خدای است که خواه در وقت، او سر سلسله بی‌آغاز هستی است... »
 هیچ چیزی در جهان نیست جاودانی به خود نمی‌زند مگر با اراده خداوند، و به وسیله ارتباط با او، رمز جاودانی
 پنج البلاغ، تفسیر ظلام جاودانه خداوند است.

۱۹- علایق اردآوری پنج البلاغ از نظر سید رضی را بنویسید.

۱- با سبک‌های به (درخواست دول‌مان)

۲- بگونه‌ای از سواد معنوی

۳- معنوی چهره ادبی علی (ع) در عرب

۴- جاذبه‌های هنری ظلام علی (ع)

۲۰- چرا سید رضی، پنج البلاغ را بدون ذکر کند تدوین نمود؟

واقعیت این است که سید رضی در صدر تألیف کتاب روایی محض نبود و نیز او هم می‌توانست مانند بقیه
 معاصران از جمله خود (شیخ مفید، شیخ صدوق، شیخ طوسی و...) کتابی با ذکر کند تألیف نماید؛ ولی
 او در صدر حکمید شاکهار ادبی در ارتباط عرب بود که طوالت بزرگترین شیخ سرا و خطیب عرب بود
 در مجموع ای بی‌نظیر جمع‌آوری نماید. افزون بر این کتاب اثری با ذکر کند و تأکید بود، طولانی می‌شد
 و از دسترس عامه مخاطبان خود دور می‌ماند.

۲۱- چهار مورد از ابزار تحقق در پنج البلاغ را بنویسید.

۱- تصنیف پنج البلاغ

۲- الطاسف

۳- فرهنگ امانت

۴- فرهنگ معارف پنج البلاغ

۲۲- دانش لازم در رابطه با سبب نری را ارائه دهید :

« برخی از عبارت های پنج البلاغ که از آینده خبر می دهد ، نشان از آن دارد که حضرت علی (ع) عالم به غیب بوده است ، با آنکه علم به غیب ، مخصوص خداوند و پیامبر (ص) است . »
آری ، در پنج البلاغ از آینده کجوهایی مانند لونه ، افراری مانند محاربه ، اقوامی مانند خوارج و ... خبر داده شده است
اولاً ، این خبرها در غیر پنج البلاغ و منابع پیش از آن هم یافت می شود .
ثانیاً ، از در ولده شکر دانش نبوی (علی ع) هم لونه تعجبی ندارد و اما (ع) در خطبه ۱۲۸ تصریح می کند که
این خبر دلائل از آینده نامی از علم غیب نیست بلکه این کلماتی است که از پیامبر (ص) آموخته ام و
علم غیب آنها از آن خداوند است .

و من ... النونس
محمد بن ابراهیم

دانشگاه علمی کاربردی امور مالیاتی قم
رشته مدیریت بیمه - بیمه اشخاص
دانشجو : محمد بنونس امیدی